

Opschrift

Vergadering van 5 december 2022

Nummer: 2022_MV_00649

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Fourat Ben Chikha: Naziroofkunst in de Gentse musea?

Raadslid(-leden):

Fourat Ben Chikha - Groen

Bevoegd: Sami Souguir

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

Ik stelde begin van het jaar reeds de vraag over de aanwezigheid van roofkunst in onze Gentse musea. Recent werd hier nieuw licht op geworpen en zouden twee door de nazi's geliquideerde kunstwerken zich volgens nabestaanden op dit moment in bezit zijn van het Gentse MSK, met name het portret van Antonius Triest van Gaspar De Crayer en Het portret van Ludwig Adler van Oskar Kokoschka. Over dat laatste werk liet een onderzoekscommissie eerder haar licht schijnen en kwam tot de conclusie dat de stad bij aankoop wel zorgvuldig te werk was gegaan. Gent zal zich dus klaar moeten maken voor een tweede ronde.

Vroegere claims over het eerste kunstwerk zijn ons niet bekend.

Vraag:

We begrijpen dat de schepen zich in dit stadium ten gronde niet kan uitspreken over de grond van de aanspraken.

We horen ondertussen wel graag of onze Musea en bijgevolg de Stad in deze een principiële lijn hebben over wanneer het wel degelijk om nazi-roofkunst zou gaan, en welke procedure de musea hanteren om de gegrondheid van de indicaties te onderzoeken.

Antwoord

Het MSK juicht nieuw onderzoek toe en heeft kennisgenomen van de nieuwe inzichten in het net verschenen boek van onderzoeksjournalist Geert Sels getiteld *Kunst voor das Reich. Op zoek naar naziroofkunst uit België*. In dat boek gaat de journalist op zoek naar de verwervingsomstandigheden van kunstwerken tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Dergelijke studies zijn belangrijk voor het museum en onze stad, dat spreekt voor zich, maar eveneens voor de nabestaanden van slachtoffers van het Naziregime.

Het MSK was trouwens een actieve gesprekspartner en heeft alle nodige informatie ter beschikking gesteld voor dit onderzoek.

Maar hoe moeten we nu omgaan met nazi-roofkunst?

In eerste instantie zullen de nabestaanden zelf een claim moeten richten aan het MSK en de stad. Dit is nog niet gebeurd en buiten in kennis gesteld te worden van het onderzoek van Geert Sels heeft de stad geen officiële claim ontvangen.

Mocht die er komen dan zijn we van mening dat dergelijke claims grondig moeten onderzocht worden. Als uit het onderzoek zou blijken dat de claim terecht is, dan moeten we met de nabestaanden aan tafel zitten en bespreken welke vorm van restitutie voor de nabestaanden en het museum het meest geschikt zijn. Dat kan verschillende vormen aannemen: een toestemming van de nabestaanden voor een langdurige bruikleen, een financiële compensatie of een eventuele teruggave.

Dit hangt uiteraard allemaal af van de juridische en morele rechtmatigheid van de claim. Daar wringt de schoen want in België bestaat er momenteel geen gestructureerde en gecentraliseerde aanpak voor dergelijke onderzoeksvragen over restitutie. Daarom zijn het MSK samen met zijn andere museale partners als het KMSKA Antwerpen en de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB) vragende partij voor de samenstelling van een vaste “Commissie roofkunst”.

Een commissie samengesteld uit de verschillende bevoegde overheden en waar eveneens (kunst)historici, archivisten en juristen in actief zouden zijn. De rol van deze commissie zou zijn om dergelijke claims grondig te onderzoeken. Als de betrokken partijen het niet eens zouden zijn over het uitgebrachte advies van een dergelijke commissie, zijn bijkomende juridische stappen dan nog steeds mogelijk.

Een dergelijk platform zou eveneens haar diensten ter beschikking kunnen stellen aan onder meer privéverzamelaars, nabestaanden en andere belanghebbenden.

Deze commissie zou een noodzakelijke aanvulling zijn op de onderzoeksmethodieken die vandaag al worden gehanteerd.

Op de presentatie van het boek van Geert Sels heeft een vertegenwoordiger van de Federale regering alvast aangekondigd dat expertise over dergelijk herkomstonderzoek het best verankerd wordt in de werking van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium in Brussel.

Samengevat zal het MSK samen met zijn andere museale partners onderzoeken of er een gecentraliseerde “Commissie roofkunst” op Vlaams en/of Belgisch beleidsniveau kan worden samengesteld voor het opvangen en onderzoeken en beoordelen van dergelijke claims van nabestaanden. Claims die voor alle duidelijkheid nog niet officieel werden neergelegd. Tot dan is het aangewezen dat de stad aan de hand van concrete claims een adviserende ad-hoc commissie samenstelt die de claims zou beoordelen.
